

LÆS DETTE OG MEGET MERE PÅ GEVNINGE-KORNERUP KIRKERS
HJEMMESIDE: gevninge-kornerup-kirker.dk SE UNDER
Kirkegårde og Registrerede gravminder.

Dyrlæge Tobiassens familiegravsted

Dette gravsted over dyrlæge Christian Tobiassen og hans familie rummer en unik lokalhistorie. Gravstedet blev omfattende restaureret i 2021. Gravstedet har sandsynligvis være anvendt af samme familie siden 1700-tallet. Christian Tobiassen er den første, der køber sit gravsted af Lindholm, han skriver herom følgende:

“År 1906 købte jeg ifølge skøde af 13. august dette år af kirkens ejer greve Scheel-Plessen til Lindholm min begravelsesplads på 100 år indtil 1. januar 2007 og har derfor betalt 150 kroner.”

På gravstedet er syv gravminder.

1. Christian Tobiassen 1828 -1912. Gravmindet er en marksten af granit.
2. Christian Tobiassens kone, Johanne Marie Tobiassen 1835 -1868. Gravmindet er en marksten af granit.
3. Christian Tobiassens far, Tobias Christiansen 1799 -1865. Gravmindet er af sandsten og restaureret 2021.
4. Christian Tobiassens mor, Margrethe Nielsdatter 1804 -1880. Gravmindet er af sandsten. Postament af granit. Sokkelsten af sandsten. Øverst et marmorkors.

Dernæst ses gravminder for tre af Chr. og Johanne Marie's fem børn:

5. Marie Dorteia Tobiassen 1857 - 1873. Gravmindet er af marmor.
6. Agathe Tobiassen 1860 - 1946. Gravmindet sort granit fra Bornholm.
7. Hedevig Karen f. Tobiassen 1863 - 1933 gift med Niels Peter Henriksen 1867 - 1932. Gravmindet er af granit.

Det fjerde barn: Ida Helene Tobiassen 1859 - 1935 ligger begravet på Vestre Kirkegård i København. Hun var gift med slagtermester William Peter Carl Grøndahl.

Det femte barn, sønnen Axel født april 1866 døde fem måneder gammelt og blev begravet på Sæby Kirkegård.

PERSONGALLERI

Christian Tobiassen

blev født 14. december 1828 på Dyrlægegården og søn af Tobias Christiansen og Margrethe Nielsdatter.

Allerede som 13-årig begyndte han at interessere sig for slægtens historie, og da han boede hos pastor Krogh i Herslev for at studere til sin præliminæreksamen (forberedelseseksamen til universitetet), brugte han også tid på at skrive kirkebøgerne af i sine små sirlige hæfter. Han tog dyrlægeeksamen fra Landbohøjskolen i

København og fulgte derved i slægtens spor. Den første i slægten bosatte sig i Gevninge 1691 som kursmed, dvs. dyrlæge og smed. Som dyrlæge praktiserede Christian Tobiassen i store områder.

Han skrev Gevningebøgerne og Stambog over Slægten Tobiassen.

Førstnævnte transkriberede Gevninge Bylaug og udgav i 1976-77.

Christian Tobiassen yndede sang og musik, spillede selv lidt på violin og holdt af gamle folkedanse. Han skrev Danmarks første nodebog (1855) med folkedanse og beskrivelser af disse.

Han var også en god tegner og har således illustreret Stambogen og forsiden til Gevningebøgerne. Han gav sig også lidt af med arkitektur og indrettede selv længerne på Dyrlægegården efterhånden som han byggede til og som Dyrlægegården ser ud i dag. Han var ganske usnobbet og tog moderat betaling for sin gerning, og intet hvis man var fattig. Undertiden samlede han fattige til en festdag, som begyndte med et traktement i hans hjem og endte med en udflugt til vogns.

Christian Tobiassen holdt sig frisk liver igennem. Som 80-årig kunne han gå til Roskilde og hjem igen på en formiddag.

Christian Tobiassen hørte ikke til folkekirken og blev, som den første i Lejre herred, viet borgerligt på Roskilde rådhus 3. november 1856 til Johanne Marie Christiansen. Han døde 9. december 1912, 84 år gammel.

Johanne Marie Christiansen,

Christian Tobiassens hustru, blev født 28. maj 1835 i Gevninge, og datter af gårdmand i matr. 25 (nedlagt) Christian Ludvig Christiansen (også kaldet Christian Due) og hustru Ane Kirstine Pedersdatter. Hun døde 25. april 1868 af tuberkulose, knap 33 år gammel.

Tobias Christiansen og Margrethe Nielsdatter, Christian Tobiassens forældre.

Tobias Christiansen, blev født december 1799 på Dyrlægegården og døde 4. marts 1865.

Margrethe Nielsdatter, blev født 13. april 1804 i Gershøj og døde 15. september 1880. Om dem skriver Christian Tobiassen i sin stambog:

“Tobias Christiansen blev efter faderens død ejer af sit fødested dvs. matr. 40, 15b, 39 og 54 i Gevninge samt 21 og 25 på Holmen. Matr. 18 af Gevninge tilfaldt broderen Niels i arv, men han afstod den 1826 til Tobias. Denne var ikke som forfædrene smed, men smederiet lod han besørge af en svend. Tobias havde en meget udbredt dyrlægepraksis, han var velvoksen, af væsen rolig, overvejende og meget ordknap. I hans toilette var han proper.

Hans kone, Margrethe Nielsdatter, var født 13. april 1804 i Vissesgård i Gershøj, havde til forældre Niels Olsen og Birthe Larsdatter. Hun døde 1880, onsdagen 15. september morgen kl. 6 og begravedes 21. s.m. på Gevninge kirkegård på gravplads nr. 5. Hun var næppe middelstor, men en smuk fyldig kone, havde en god helbred indtil i august 1866, da hun blev apoplektisk i venstre side. Denne sygdom forlod hende aldrig og gjorde hende mere og mere hjælpeløs og trængende til en bedre pleje end jeg kunne forskaffe hende hvorfor hun den 13. maj 1879 rejste til hendes datter Jensine i Søster Svenstrup. Efter at min svoger der s. å. havde solgt gården, rejste hun med dem til deres nye hjem her i byen, hvor hun døde og hvor hendes begravelse stod. Hendes lig blev aftenen før jordfæstelsen ført til hendes gl. hjem og bisat i Havestuen, hvorfra jordfæstelsen foregik.”

Marie Dorthea Tobiassen, Christian Tobiassens datter, blev født 1. september 1857 i Sæby og døde 16 år gammel, den 8. oktober 1873.

Thrine Johanne Agathe Tobiassen, Christian Tobiassens datter, blev født 22. november 1860 i Sæby. Hun var ugift. Hun overtog Dyrlægegården efter faderens død. 1926 flyttede hun til Roskilde og døde på Amtsplejestiftelsen, Dronning Margrethesvej i Roskilde den 5. december 1946.

Hedevig Karen Tobiassen, Christian Tobiassens datter, og Niels Peter Henriksen, hendes mand. Hedevig Karen Tobiassen, blev født 27. december 1863 i Sæby og blev gift 27. marts 1894 i Gevninge kirke med Niels Peter Henriksen, som var født 16. juni 1857 på Kallerupgård i Hedehusene.

Niels Peter fæstede 1882 den mellemste Lejregård (i dag Birkemosegård), i Lyndby. Her fik de to børn Aage Tobias Henriksen (1895) og Harald Folmer Henriksen (1897).

I året 1926 flyttede Hedevig og Niels Peter til Dyrlægegården, hvor de boede indtil de døde. Niels Peter 8. april 1932 og Karen Hedevig 12. december 1933.

(foto: Niels Peter Henriksen og Hedevig Karen med sønnerne Aage Tobias og Harald Folmer bagved).

Gevningebøgerne 1 og 2 kan stadig købes hos Gevninge Bylaug.
Kontakt bylauget på www.gevningebylaug.dk

Tobiassens tegning af gravstedet 1880

Denne tegning blev sammen med Christian Tobiassens nøje beskrivelse af gravstedet i 1906 udgangspunktet for restaureringen af gravstedet i 2021. Gravmindet, der ses yderst til venstre på tegningen op mod våbenhuset, ligner grangiveligt det eksisterende gravminde for Chr. Tobiassens far, Tobias Christiansen, som er istandsat ved restaureringen. De ovale, lave felter er beplantet med vedbend, og hver enkelt af dem er placeret over en grav.

Op til 1881 havde kirken en ca. 3 meter fremspringende stræbepille med sprængbue, som ses på tegningen. Denne stræbepille blev afløst af mindre støttepiller, to på sydsiden og én på nordsiden. På tegningen er gravstedet placeret helt ind mod kirkemuren, men det blev i 1906 flyttet et stykke ud fra kirkemuren, som det ses i dag. Tobiassen signerede sine tegninger med et T omslynget af et C, dette ses omtrent midt i denne tegning.

Restaurering 2021

Gravminderne 1- 4 er alle registrerede af Roskilde Museum som bevaringsværdige. Det er således kirkens opgave at sørge for, at disse gravminder bevares for fremtiden.

I det lys har kirken i foråret 2021 foretages en grundig restaurering af hele gravstedet, der var i forfald.

Betonkarme

Under arbejdet med restaureringen blev det åbenbaret, at gravstedet indeholdt andet og mere, end vi regnede med.

Ved to af gravene sås dele af noget, der grangiveligt lignede betonkloakrør, hvilket forekom mærkeligt. Da gravstedet blev ryddet, viste det sig imidlertid, at der dukkede en flot ellipseformet betonkarm med smig op af jorden og siden endnu én, som lå under jordniveau og var i fin stand.

Siden endnu én som var i stykker.

De to velbevarede er ikke ens, men begge ovale. Det må formodes at Christian Tobiassen selv har støbt disse karme i beton i sidste halvdel af 1800-tallet.

På Chr. Tobiassens tegning fra 1880 over gravstedet ses, når man ved det, disse ellipseformede karme beplantet med vedbend.

Betonkarmene er bevaret. Den ene ses midt på gravstedet, mens den anden står umiddelbart udenfor gravstedet mod øst.

Beplantningen

På gravstedet voksede før restaureringen en del vedbendplanter, der måske oprindeligt er plantet i 1800-tallet. Det er en fin, småbladet vedbend. Der blev taget aflæggere af denne vedbend og sat i depot under arbejdet.

Ligeledes var der mange vintergækkeløg på stedet, som ligeledes blev sat i depot.

Vedbenden er nu plantet i betonkarmen mod øst. Dette er i følge Tobiassens egne optegnelser den oprindelige anvendelse af vedbend. Vintergækker har haft en særlig plads hos Tobiassen, der har tegnet vintergækker som pryde på forsiden af blandt andet Gevningebogen. Derfor er der nu masser af vintergækker i betonkarmen midt på gravstedet. Når vintergækkerne i foråret visner hen, dukker en bladrig Hosta, Hosta sieboldiana 'Elegans' frem og pryder karmen gennem sommeren.

Gravstedet er omkranset af takshæk. Der er plantet storkenæb, Geranium macrorrhizum 'Spessart' som bund, og en Koreakornel, Cornus kousa 'Satomi' er plantet øst for Chr. Tobiassens gravminde.

Vintergække-forside tegnet af Christian Tobiassen.

Dyrlægegårdens østlige længe, ses til venstre på tegningen, mens kirken pryder midterfeltet.

Tobiassens eg, plantet i 1885, ses med den brede krone til venstre for kirkens tårn.

Enkelte steder på det grusbelagte midterparti, rundt om betonkarmen, er plantet langsomtvoksende, kugleformede buksbom, *Buxus sempervirens* 'Blauer Heinz', der ad åre vil tilføre stedet ekstra frodighed og iøjnefaldende karakter.

Restaurering af gravminde

Gravmindet over Christian Tobiassens far, Tobias Christiansen der døde i 1865, havde brug for restaurering. Gravmindet er af sandsten. Stenens nederste kant var brækket af og forsvundet, årstallet på stenen ulæseligt, hele fundamentet var væk. Ligeledes var marmorkorset, der skulle sidde øverst oppe forsvundet.

Stenen kom på værkstedet hos stenhugger Ole Knudsen i Roskilde. Her fandt man et stykke sandsten, der matchede gravmindets sandsten. Stenhuggeren havde skåret det ud af sandstensmuren ved Danske Banks hovedsæde, da der blev skåret hul til en pengeautomat. Heldigt dette stykke var gemt! Kigger man nøje på den restaurerede sandsten, vil man kunne se, hvor fint den nederste kant på stenen er tilpasset. Bogstaver og tal på gravmindet er på ny håndhugget, så alt nu kan læses. Stenhuggeren fandt et gammelt marmorkors, der præcis passede til stenen, og det blev isat. Postament og fundament er af granit og er genbrug fra Gevninge kirkegårds stenbunke. Gravmindets udseende er således i dag så tæt på det oprindelige, som det var muligt.

Skelsten 1906 og 2007

I Tobiassens egne optegnelser over gravstedet - skrevet i 1906 - står beskrevet, at der på gravstedet er to skelsten. Den ene står i det sydøstre hjørne af gravstedet, og den andet i det sydvestlige hjørne. På den ene sten står årstallet 1906 og på den anden sten årstallet 2007. Dette spænd på 100 år fortæller, at Christian Tobiassen har betalt for pasning af gravstedet i denne 100-års periode.

Under renoveringen var skelstenene ikke at finde. Ved et tilfælde flyttes lidt småsten fra et sted til et andet lige udenfor den nyplantede takshæk. D.v.s. i gravstedets oprindelige sydøstligste hjørne. Pludselig anes en cm over jorden en lille top af en sten. Kunne det være skelstenen, som nu befandt sig under jordens overflade? Det var det! Glæden var stor da årstallet 1906 dukkede frem.

Skelstenen stod en halv meter nede i jorden. Den blev løftet op af jorden, og står i dag ved indgangen til gravstedet isat en plade med QR-kode, så alle kan få glæde af beretningen om Christian Tobiassen.

Skelstenen med årstallet 2007 indhugget fandt vi ikke, så der er også noget til vore efterkommere at arbejde med!

Skelstenen og Gevninge Bylaug

Gennem mange år har Gevninge Bylaug gjort en stor indsats for at bevare mindet om den unikke personlighed som Christian Tobiassen var og hans betydning for byen og egnen.

Bylauget har i forbindelse med restaureringen af gravstedet sponsoreret skelstenens opmaling og QR-kode.

Dyrlægegården

Dyrlægegården, Gevninge Bygade nr. 47, er omdrejningspunktet for Tobiassen-slægten fra 1691, hvor den første Tobiassen kom til Gevninge. Gården er beliggende lige syd for kirken og er en smuk 4-længet stråtækt gård. Fra begyndelsen af lå der blot et lille hus på stedet, men gennem de mange år har det udviklet sig til det, vi ser i dag.

Christian Tobiassen har også været aktiv som arkitekt ved tilbygninger og indretning af gården. I hans tid blev det oprindelige lille stuehus anvendt som et museum. Dette hus er siden blevet revet ned.

Den stråtækte Dyrlægegård har beholdt sit smukke udseende gennem de mange år, og er af Det Særlige Bygningssyn i 1994 blevet vurderet som værende "særdeles bevaringsværdig".

Dette foto er fra 1935, hvor man kan se det første hus fra 1691 i baggrunden til venstre. I mange år fungerede dette hus som et lille museum.

Dette foto er fra 2009, hvor det tydeligt fremgår at stedet fremstår velbevaret fra tidernes morgen.

Foto: Vivian Møller

Tobiassens eg

Overfor Dyrlæggegården, ved den nuværende P-plads, plantede Christian Tobiassen i 1885 et egetræ. Træet har gennem årene vokset sig stort og flot. I 2017 blev området omkring Tobiassens eg renoveret af bylauget, så egen kom til sin ret. Buskads blev fjernet, og der blev sået græs og sat vintergækker, som symboliserer Tobiassen.

Læs mere om Tobiassen

På Gevninge Bylaugs hjemmeside kan man læse to interessante biografier over Christian Tobiassen. Den første er skrevet af hans nevø og den anden af ham selv. Brug dette link:

<http://gevningebylaug.dk/wp-content/uploads/2020/12/Biografi-over-Dyrlaege-Christian-Tobiassen.pdf>

Vivian Møller har i tidsskriftet Lethrica oktober 2021 skrevet artiklen 'Udgravningen af en gravplads'. Den kan findes på Gevninge Bylaugs hjemmeside:

<http://gevningebylaug.dk/wp-content/uploads/2021/10/Udgravningen-af-en-gravplads.pdf>

Fra Tobiassens biografi over sig selv giver han følgende beskrivelse af sit eget væsen:

“I politisk henseende er jeg moderat frihedsmand, kosmopolit og fredsvæn. Jeg har haft båd i Stranden, drikker sjældent spiritus, ryger aldrig tobak og tillader heller ingen tobaksrygning i mit hjem; er ikke jæger og hader unødvendig jagt; går aldrig med mere end én frakke på ad gangen, går med stråhat både vinter og sommer og i det hele taget med tarvelige klæder. Det er vel derfor, at jeg en dag går i min gård og 2 af min nabo Peter Hansens drenge passerer forbi og den ældre hilser og tager sin kasket af for mig, at den lille sagde: ”Hvorfor tager du sådan din kasket af for ham Bent, han har jo ingen pæne klæder på?”

Tekst og billeder er samlet, skrevet, oplevet og fotograferet af:

Vivian Møller, Gevninge vivianus@post.tele.dk og

Mette Østergaard, Kornerup mette@havemette.dk